

Et likestilt arbeidsliv for personer med funksjonsnedsettelse

Presentasjon av FFOs arbeidslivspolitik

Webinar for fylkene 3. februar 2021

Grete Crowo

Seniorrådgiver FFO

FFO jobber med arbeidslivspolitikkk på mange ulike områder

I denne presentasjonen vil jeg si noe om:

- FFOs hovedområder med utgangspunkt i nytt arbeidspolitisk notat:
«Et likestilt arbeidsliv for personer med funksjonsnedsettelse»
- Litt om relevant kunnskapsgrunnlag innenfor hovedområdene
- Aktuelle tiltak på de ulike områdene
- Tanker om hvordan FFO kan jobbe lokalt på disse hovedområdene
- Arbeid som hovedtema for FFO i årets valgkamp

Overordnede hensyn og utfordringer i FFOs arbeidslivspolitik

- FFOs politikk krever innsikt i ulike utfordringer og ulike løsninger, men samtidig må vi tenke samordnet og helhetlig.
- FFOs politikk må ta slike hensyn knyttet til individuelle tiltak, ulike grupper, og ulike innsats- og målområder f.eks. inn mot NAV, arbeidsgivere, bransjer/offentlig/privat, kompetansebygging, forvaltningsnivå m.m.
- FFO brukergrupper er svært sammensatt mht type funksjonsnedsettelse og tilretteleggingsbehov, arbeidsevne, utdanningsbakgrunn, samt «match» mellom arbeidssøkers behov og tilbud om arbeid (næringslivet/bedrifter geografisk m.m.)
- FFO må påvirke til endringer og fremme løsninger for en politikk som bygger ned barrierer og gir muligheter.

FFOs hovedområder i arbeidslivspolitikken

- Likestilling og diskriminering
- Universell utforming og tilrettelegging
- Utdanning likestiller
- Likestillingspolitikk for arbeid og helse
- Arbeidsrettede tiltak styrker arbeidsdeltakelsen
- Ingen likestilling uten arbeidsgivere som ansetter

Likestilling og diskriminering i arbeidslivet

- FFOs hovedanbefaling: *«Et likestilt arbeidsliv henger sammen med livsfaser og tjenestebehov, og at diskriminering avdekkes og sanksjoneres, samt at strukturell diskriminering gir systemendring.»*
- Internasjonale forpliktelser:
  - FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med funksjonsnedsettelse (CRPD), Artikkel 27 slår fast at personer med funksjonsnedsettelse har rett til arbeid på lik linje med andre.
  - FNs bærekraftsmål forplikter også norske myndigheter til at målet om full sysselsetting og anstendig arbeid, også gjelder for personer med funksjonsnedsettelse.
- Norsk lovgivning: Likestillings- og diskrimineringsloven
- Nasjonale styringsdokument: Regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020–2030

Kunnskapsgrunnlag, aktuelle tiltak og lokal innsats

- Forskning viser:
  - Lite kunnskap blant folk at personer med funksjonsnedsettelse blir utsatt for diskriminering og hatprat.
  - Personer med funksjonsnedsettelse er en gruppe mange kan ha lave forventninger til.
  - Helt ny forskning avdekker diskriminering i ansettelsesprosessen.
- Aktuelt nå:
  - Aktivitets- og redegjørelsesplikten, mangfoldsrekruttering, 5 prosent målet i staten og mulighet for positiv særbehandling (moderat kvotering), holdningskampanje og Inkluderingsdugnad.
- Lokalt fokus:
  - Holdningsarbeid og bevisstgjøring hos kommunen som arbeidsgiver og som politisk styringsorgan, i lokale bedrifter/arbeidsgivere, og bevissthet på virkemidler som kan tas i bruk lokalt – både mht pisk og gulrot.

Universell utforming og tilrettelegging

- FFOs hovedanbefaling: *«Alle arbeidsplasser, arbeidsbygg og ikt-systemer må blir universelt utformet, og retten til individuell tilrettelegging for arbeidssøkere og arbeidstakere må ivaretas.»*
- Artikkel 9 i CRPD sier at samfunnet skal identifisere og fjerne hindringer som vanskeliggjør tilgjengeligheten til bygninger, transport og arbeidsplasser.
- Rett til individuell tilrettelegging for arbeidssøkere og arbeidstakere (LDL § 22)
- Arbeidsgivers tilretteleggingsplikt for arbeidssøkere og arbeidstakere med funksjonsnedsettelse i AML.
- NAVs bistand og ordninger knyttet til tilretteleggings- og oppfølgingsavtale, inkluderingstilskudd til arbeidsgivere og hjelpemidler.

Kunnskapsgrunnlag, aktuelle tiltak og lokal innsats

- IKT og Synshemming, juridiske muligheter og begrensninger, produktutvikling og fysisk tilrettelegging, ergoterapi, arbeidspsykologi, diagnoseinnsikt m.m.
- Det må på plass tiltak rettet mot offentlige og private virksomheters innsats for å bygge ned fysiske og IKT-barrierer for arbeidstakere med funksjonsnedsettelse, samt at krav om universell utforming av arbeidsplassen tas inn i lovverket.
- Synliggjøre ulike gruppers tilretteleggingsbehov ref. hvordan blindeforbundet har klart å jobbe med IKT.
- Jobbe for universell utforming av arbeidsbygg og individuell tilrettelegging.
- Gjerne engasjere seg med dette i NAVs brukerutvalg.

Utdanning likestiller

- FFOs hovedanbefaling: *«Det må legges til rette for helhetlige utdanningsløp for barn og unge med funksjons- nedsettelse, og flere unge og voksne med arbeidsmarkedstiltak må få ta utdanning.»*
- Tre hovedområder:
  - Lære hele livet
  - Bistand til kompetanse og utdanning
  - Kompetanse i ordinære utdanningsløp
- Tiltak innenfor skole- og oppvekstpolitikk f.eks. spesialundervisning, innsatser i videregående opplæring, student- og studiepolitikk, kompetansereformen, utdanning som arbeidsrettet tiltak m.m.

Kunnskapsgrunnlag, aktuelle tiltak og lokal innsats

- Kunnskapsgrunnlag:

- Nyere studier dokumenterer at barn med funksjonsnedsettelse deltar mindre i skoleaktiviteter og ordinær undervisning enn andre barn. Blant unge voksne med funksjonsnedsettelse er andelen som tar høyere utdanning klart lavere enn i befolkningen for øvrig.
- Forskning viser at det er vanskeligere for elever med funksjonsnedsettelse å få læreplass enn andre.

- Lokal innsats:

- Engasjer dere i oppvekst- og skolepolitikken i kommunen og ivaretagelsen av barn- og unge med funksjonsnedsettelse.
- Utforsk fylkeskommunenes rolle og oppgaver knyttet til (tilrettelagt) videregående opplæring.

Likestillingspolitikk for arbeid og helse

- FFOs hovedanbefaling: «*Strategien om arbeid og helse må utvides til alle diagnosegrupper, tilbudet om arbeidsrettet rehabilitering må utvides, og helse- og omsorgstjenestene må understøtte arbeidsdeltakelse.*»
- Kunnskapsgrunnlag: Tiltak må være kunnskapsbaserte og tverrfaglige. Forskning/kunnskap på arbeidsrettet rehabilitering, mestringsstrategier kronisk sykdom, Individuell jobbstøtte (IPS), arbeidsdeltakelse knyttet til ulike diagnosegrupper.
- FFO samarbeider med forskningsprosjekt (Norce): Arbeidsdeltakelsen blant kronisk syke og vekt på strukturelle, organisatoriske og økonomiske faktorer i kommunene.

Aktuelle tiltak og lokal innsats knyttet til arbeid og helse

- Aktuelle tiltak:
  - Det må gis mer og bedre tilbud om arbeidsrettet rehabilitering.
  - NAV, helsesektoren og ulike faggrupper må jobbe tverrfaglig sammen om tilretteleggingstiltak, og det må utvikles bedre funksjonsvurdering for alle diagnosegrupper.
  - Det må sørges for gode helse- og omsorgstjenester i hverdagen for å kunne være i arbeid.
  - Innføre informasjonstiltak for arbeidsgivere som ansetter kronisk syke, og det må jobbes aktivt inn mot arbeidslivet for å bryte ned tabuer knyttet usynlig og tabubelagte sykdommer.
- Utforsk om lokale helse- og rehabiliteringstjenester gir tilbud knyttet til arbeidsdeltakelse. F.eks. lærings- og mestringstilbudet, Friskliv, kommunal psykologtjeneste og kommunalt rehabiliteringstilbud.

Arbeidsrettede tiltak styrker arbeidsdeltakelsen

- FFOs hovedanbefaling: *«Den arbeidsrettede oppfølgingen av arbeidssøkere med funksjonsnedsettelse må styrkes, samtidig som ytelser fra NAV skal sikre penger til livsopphold når man er uten arbeidsinntekt.»*
- Kunnskapsgrunnlag:
  - Anvendelse av tiltaksforskriften, og kunnskap om utforming og effekt av tiltakene. Forskning- og utredning av enkelttiltak: F.eks. transportordninger (AU-reiser), utdanningstiltaket, mentor, IPS, lønnstilskudd etc. Evalueringer av ulike innsatser, f.eks. knyttet til Inkluderingsdugnaden.

Aktuelle tiltak og lokal innsats

- Aktuelle tiltak:
  - Styrke den arbeidsrettede oppfølgingen for personer med funksjonsnedsettelse i NAV, og utvikle bedre samarbeidsmodeller mellom NAV og andre relevante aktører i dette arbeidet.
  - Helserelaterte ytelser skal sikre penger til livsopphold når en ikke er i jobb, men også inneholde økonomiske insentiv som gjør det enklere og mer lønnsomt å kombinere ytelser med delvis arbeid.
  - Iverksette kompenserende tiltak for å sikre at ikke flere med funksjonsnedsettelse havner enda lenger unna arbeidslivet enn før koronapandemien.
- Lokal innsats:
  - Påvirke og samarbeid med NAV om deres virkemiddelbruk. Plukk ut noen tiltak; f.eks. arbeidstrening/praksisplasser på lokale bedrifter, kommunens bruk av lønnstilskudd, lokal arbeidsmarkedsbedrift og VTA-plasser (Varig tilrettelagt arbeid), annet lokalt arbeidstilbud til utviklingshemmede.

Ingen likestilling uten arbeidsgivere som ansetter

- FFOs hovedanbefaling: *«Det må utredes flere insentiver og belønningssystem for arbeidsgivere, samtidig må det legges vekt på pålegg og forpliktelser for å flere med funksjonsnedsettelse i jobb.»*
- Kunnskapsgrunnlag: Sysselsettingsutvalgets rapport, forskning på effekt av insentiver, tidligere IA-rapporter, kunnskap om rekrutteringsprosesser.

Aktuelle tiltak og lokal innsats

- Aktuelle tiltak:
  - Inkluderingsdugnaden, aktivitets og redegjørelsesplikten, varig lønnstilskudd, mangfoldsrekruttering.
  - Partene i arbeidslivet må inngå en forpliktene avtale knyttet til å få ansatt flere med funksjonsnedsettelse.
- Lokal innsats:
  - Utvikle samarbeid med lokale arbeidsgivere (ev. samarbeid med NAVs lokale markedskontakter).
  - Påvirk kommunen til å gi lokale «inkluderingsstilskudd» til næringslivet. (statlig tilskudd på gang jfr. sommerjobb).
  - Ros og ris til lokalt næringsliv og kommunen som arbeidsgiver. En kommunal inkluderingspris?
  - Jobbe inn mot lokale arbeidsgiverforeninger.

FFO i valgkampen 2021

- Arbeid blir et hovedtema for årets valgkamp.
- Det er vårt mål for kommende stortingsvalg at:
  - Sysselsetting av funksjonshemmede blir en synlig del av den politiske debatten knyttet til arbeid og sysselsetting
  - At debatten synliggjør funksjonshemmede som en gruppe med kompetanse og ferdigheter
  - At diskriminering av funksjonshemmede i arbeidslivet blir synliggjort
- Rette oppmerksomhet på gruppen av funksjonshemmede som både har fagutdanning og/eller høyere utdanning og arbeidsevne.
- Vil kunne synliggjøre gruppen som er kvalifisert for arbeid på linje med andre arbeidssøkere for å fokusere på de som åpenbart er kvalifisert for arbeidsmarkedet og der holdninger og mangel på tilrettelegging er de største barrierene.

